

Bóka János:

„Tanulj meg mindenkitől tanulni” - Alkotmánybíráskodás a magyar

Alaptörvényben és a Tajvani-szoros két oldalán

(Rezümé)

Egyetemi tanársegéd, SZTE-ÁJTK Doktori Iskola

Konzulens: Prof. Dr. Badó Attila intézetvezető egyetemi tanár

Magyarország Alaptörvényének szakmai és politikai vitája során kiemelt figyelmet kaptak az alkotmánybíráskodás, illetve az Alkotmánybíróság státuszával kapcsolatos elképzelések. A vita legfontosabb tanulsága abban összegezhető, hogy az alkotmánybíráskodás alkotmányos szerepével és pozíciójával kapcsolatos húsz éves politikai konszenzus megbomlott. Az előadás erre tekintettel mutatja be a Kínai Népköztársaság és a Kínai Köztársaság (Tajvan) normakontroll-koncepcióját olyan nézőpontból, ami a magyar alkotmányos berendezkedés szempontjából is tanulságokat hordozhat.

A Kínai Népköztársaság hatályos, 1982. évi alkotmánya kifejezetten elveti a hatalommegosztás nyugati demokráciákban általánosan elfogadott elvét, és ennek megfelelően az alkotmányossági kontroll intézményrendszerét az Országos Népi Gyűlés keretei között építi ki. Hasonló próbálkozások a Magyar Népköztársaság alkotmánytörténetéből is ismertek, és a rendszer gyengéi a két országban a jelentősen különböző jogi kultúrák ellenére hasonló módon jelentkeztek. Az előadás ezeket a gyengéket veszi számba és kontrasztolja az új Alaptörvényben jelentkező intézményi trendekkel.

A Kínai Köztársaság (Tajvan) és Magyarország az 1980-as évek második felétől a gazdasági és politikai rendszerváltás hasonló útját járta be. A különböző kulturális és társadalmi közeg ellenére a rendszerváltások feltűnő hasonlóságot mutattak abban, hogy azokat a rivális politikai elitek megállapodása alapján a békés átmenet és a kontinuitás elvén nyugvó alkotmányreform jellemezte. E politikai alku garantálásában és a stabil alkotmányos átmenet biztosításában mindkét államban kiemelkedő szerepet játszottak az alkotmánybíráskodási funkciót betöltő intézmények. Az előadás azt vizsgálja, hogy a hasonló jogi és politikai funkciók a két alkotmányos berendezkedésben szükségszerűen azonos intézményi viselkedést eredményeznek-e, illetve mennyiben érvényes még a két államban a rendszerváltó politikai–intézményi konszenzus – és azon belül az alkotmánybíráskodás sajátos privilegizált közjogi helyzete.